

Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts
Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 145. dzimšanas dienas atceres
starptautiskā zinātniskā konference

VALODA DAUDZVEIDĪBĀ

International Scientific Conference

LANGUAGE IN ITS DIVERSITY

to commemorate the 145th anniversary of the academician Jānis Endzelīns

TĒZES ABSTRACTS

2018. gada 22.–23. februāris

22–23 February, 2018

Rīga

Akadēmiķa Jāņa Endzēlīna 145. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference „Valoda daudzveidībā”. Tēzes / International Scientific Conference „Language in its diversity” to commemorate the 145th anniversary of the academician Janis Endzelins. Abstracts. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2018, 78 lpp.

Konferenci organizē / Conference is organized by
Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts /
Latvian Language Institute of the University of Latvia

**Konferences zinātniskā un rīcības komiteja /
Conference Scientific and Organizing Committee**

Dr. habil. philol. Ilga Jansone
Dr. philol. Laimute Balode
Dr. habil. philol. Brigita Bušmane
Dr. philol. Liene Markus-Narvila
Dr. philol. Sanda Rapa
Dr. philol. Anna Stafecka
Dr. philol. Agris Timuška
Mg. paed. Gunita Arnava
Mg. hum. Anete Daina
Mg. hum. Marita Silkāne

**Programma skatāma LU LaVI mājaslapā /
The programme is available at the homepage of LLI, UL**
<http://www.lulavi.lv/konferences>

ISBN 978-9984-742-96-0

© Latvijas Universitāte, 2018
© LU Latviešu valodas institūts, 2018
© Autoru redakcijā / Edited by authors

SATURS

Agnė ALEKSAITĒ, Daiva MURMULAITYTĒ. Naujoji lietuvių kalbos leksika – <i>sāva</i> ir <i>svētima</i>	5
Māris BALTIŅŠ. Prof. Jāņa Endzelīna pieeja terminrades procesam atbilstoši RLB Valodniecības nodaļas sēžu protokoliem (1933–1942)	7
Gita BĒRZIŅA. Aizguvumu semantika: grēcismi romiešu nacionālā eposa valodā	11
Ihor BURKOVSKIY. About a certain important non-traditional methodology of etymological researches (Oehl–Meřnychuk principles)	13
Anželika GAIDIENĒ, Danutė LIUTKEVIČIENĒ. Definitions of animals in the „Dictionary of the Standard Lithuanian Language”	15
Laura GERŽOTAITĒ. Antano Baranausko tarmių skirstymo rekonstrukcija: du nauji šaltiniai	17
Valerjans IVANOVŠ. Latviešu īpašvārdu sanskritiskā izcelsme	19
Mirosław JANKOWIAK. The Vocabulary of the Belarusian Dialects as an example of the Language Contacts on the Baltic–Slavic Border	21
Ilga JANSONE. Latvijas vienaudze Tamāra Porīte	23
Santa JĒRĀNE. Elektronisko vārdnīcu klasifikācija pēc tajās izmantotajiem tehniskajiem risinājumiem	25
Daiva KARDĒLĪTE-GRINEVIČIENE. Standartvaloda un dialekti: skolēnu valodas nostādnes	27
Regīna KVAŠĪTE. Etnonīmi latviešu un lietuviešu valodniecības terminoloģijā	29
Sintija KAUKĪTE. Grafiskie līdzekļi tekstā	32
Aigars LIEPIŅŠ. Dziļākas izpratnes iespējas vietvārdu pētniecībā	34
Liene MARKUS-NARVILA. Leksikas noturīgums Rucavas izloksnē 21. gadsimtā	36

Asta MITKEVIČIENĒ. Nuo termino prie sąvokos: tekstųny paremtas termino sąvoka tyrimas	38
Ieva OZOLA. Tagadnes pasīvie divdabji Lejaskurzemes izloksnēs 21. gadsimtā	40
Vija POŽARNOVA. Valodas ekonomiskā vērtība	43
Alma RAGAUSKAITĒ. Dēl germaniškos kilmēs kēdainiečiū antroponimū XVII–XVIII a. Kēdainiū miesto istorijos šaltiniuose	45
Anitra ROZE. Interneta forumu lietotājvārdi: motivācija	46
Jānis SĪLIS. Bībeles tulkojumu valodas daudzveidības intralingvistiskie un ekstralingvistiskie aspekti	48
Anna STAFECKA. Par dažiem fonētisko un morfoloģisko parādību areāliem „Latviešu valodas dialektu atlantā”	50
Kristina TAMULEVIČIŪTĒ. Two Schools Under One Roof: Intensity and Nature of Linguistic Segregation	52
Aurelija TAMULIONIENĒ. Sakiniū skyrybos polinkiai mokiniū tekstuose. Kam reikalingi skyrybos ženklai?	54
Agris TIMUŠKA. Kādas indoirāņu dievības ieroča nosaukuma analogi ģeolingvistiskā skatījumā	56
Szilárd Tibor TÓTH. Zu den ungarisch-lettischen Lehnbeziehungen: über die Varianten des lett. <i>haiduks</i> ‘Heiduck; Bedienter, Söldner’	58
Anta TRUMPA. Uzvārdū tēmas atspoguļojums 19. gs.–20. gs. sākuma latviešu presē	61
Jolanta VASKELIENĒ. Dēl dariniū su baigmeniu <i>-eivis, -ē</i>	64
Daira VĒVERE. Garumu saīsinājumi un ar tiem saistītie fonētiskie pārveidojumi dziļajās tāmnieku izloksnēs	66
Astrīda VUCĀNE. Laulības tematiskās leksikas sociolingvistiskie aspekti padomju periodā	68
Anna VULĀNE. Priekšvārda deminutīvi ar piedēkli <i>-ukē-, -ēn-</i>	70
Малгожата ОСТРУВКА, Эва ГОЛЯХОВСКА. Варианты польского языка в Латвии	72
Юрий ХРАМОВ. Есть ли связь между русск. <i>перепел</i> , лтш. <i>raifala</i> и русск. <i>бабочка</i> ? (к этимологии некоторых названий перепела в индоевропейских языках)	74

Ihor BURKOVSKIY

(O.O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine)

**ABOUT A CERTAIN IMPORTANT
NON-TRADITIONAL METHODOLOGY
OF ETYMOLOGICAL RESEARCHES
(OEHL–MELNYCHUK PRINCIPLES)**

The purpose of the presentation is to promote a certain new approach in genetic linguistics, especially in etymology. This new approach goes beyond the bounds of the traditional version of comparative-historical method, but does not conflict with it. It is based on several principles, formulated by Ukrainian linguist academician Olexandr S. Melnychuk (1921–1997), and Swiss German scientist Wilhelm Oehl (1881–1950). In their works the discussed methodological postulates are represented quite largely, including also their application. Single elements of this methodology are also present in works of several other linguists dealing with diachronic study of language, for example Jan Otrębski (Poland), Václav Machek (Czechia), Konstantīns Karulis (Latvia). The mentioned principles have arisen from some discoveries in the field of archaic language typology, concerning several structural and derivational features belonging to very ancient, partially even to the most ancient stages of language history, features (such as differentiation of the roots by the so-called allothesis, i. e. alternations of root consonants, by metathesis and infixation) whose traces are still preserved probably in all modern languages, too. The most important among these principles belongs to W. Oehl and concerns taking into consideration the ideophonical nature of all early language signs (primitive roots) in linguogenetic researches.

Application of the mentioned principles extends possibilities of the etymology substantially, allowing not only to establish genetic connections between the words from languages which belong to

different families, but also between numerous words of the same tongue, words which were before considered as unrelated.

Traditional etymological word families now form gradually new very vast units, so-called trees. It is a reflection of the fact, that almost whole richness of our vocabulary originates from a very small number of primitive proto-language signs.

An attempt is made to expound the importance of the Oehl–Mel'nychuk principles of profound etymological researches, the practical application of which promises a very considerable progress in the genetic linguistics as a whole including investigations of the remote genetic relationship of languages, as well as language origin studies.

Literature

- Бурковський, І. З.** Етимологія і лінгвогенеза (про значення етимологічних принципів О. С. Мельничука). Мовознавство, 2001, № 6, с. 84–92.
- Бурковський, І. З.** До розгадки «гаємниці коренів». Академік О. С. Мельничук і сучасне мовознавство (Збірник наукових праць до 90-річчя з дня народження). Київ, 2012, с. 108–112.
- Мельничук, О. С.** Етимологічні розвідки. 4. Праслов'янське *mogŭ «могти». Мовознавство, 1980, № 6, с. 44–55.
- Мельничук, А. С.** Проблематика реконструкції в порівняльно-історическом языкознаванні. Актуальные вопросы сравнительного языкознавания. Ленинград: Наука, 1989, с. 21–35.
- Мельничук, А. С.** Вопросы реконструкції лексического состава праязыков. Сравнительно-историческое изучение языков разных семей. Лексическая реконструкция. Реконструкция исчезнувших языков. Москва: Наука, 1991, с. 102–119.
- Мельничук, А. С.** О всеобщем родстве языков мира. Вопросы языкознавания, 1991, № 2, с. 27–42; № 3, с. 46–65.
- Мельничук, О. С.; Коломієць, В. Т.** Глибинні етимологічні зв'язки в лексиці слов'янських мов. Слов'янське мовознавство: Доповіді на XI Міжнародному з'їзді славістів. Київ: Наукова думка, 1993, с. 98–112.
- Oehl, Wilhelm.** Das Lallwort in der Sprachschöpfung. Freiburg (Schweiz), 1933.
- Oehl, Wilhelm.** Fangen – Finger – Fünf. Studien über elementar-parallele Sprachschöpfung. Freiburg (Schweiz), 1933.